

Рецензія

офіційного рецензента

доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри мистецтва і дизайну костюма Київського національного університету технологій та дизайну

Чупріної Наталії Владиславівни

на дисертаційну роботу **Касса Богдана Вікторовича**

«Дизайн авторських колекцій чоловічого одягу: сучасні підходи та засоби декорування», представлену на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 022 – Дизайн

Актуальність дослідження. Подана до захисту праця Богдана Вікторовича Касса є своєчасним дослідженням, адже у сучасному світі ринок чоловічого одягу, взуття та аксесуарів стрімко розвивається, перетворюючи чоловічий сегмент на один із найактуальніших напрямів системи моди. Переважання усталених консервативних форм у дизайні чоловічого костюма завжди спонукало до пошуку тих художніх засобів, за допомогою яких одяг, окрім задоволення утилітарної потреби, мав би риси самовираження, трансляції індивідуальності, прояву унікальності та адаптації до нових реалій життя. Одним із таких засобів, безумовно, є декорування вбрання, що може проявлятися як у деталях й елементах, так і через загальну структуру костюма. Отже, актуальність теми зумовлена глобальними соціокультурними трансформаціями чоловічої моди, руйнуванням усталених стереотипів, потребою фіксації цих змін та необхідністю систематизації та пошуку виразних засобів індивідуалізації костюма, що відповідатимуть запитам нового покоління споживачів.

Важливо, що вищезазначена актуальна проблематика стала об'єктом уваги досвідченого викладача та керівника практики КНУТД, одного із найуспішніших українських дизайнерів, засновника бренду модного одягу «KASS», учасника Ukrainian Fashion Week – Богдана Касса. Практичний потенціал дизайнера чоловічого одягу та ретельно проведений науковий

пошук дозволили представити ґрунтовне дослідження, що спирається на комплексне поєднання теоретико-методологічних засад, дизайн-практики та аналізу потреб і рівня задоволення споживчої аудиторії на власному досвіді.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукових пріоритетів і програм Київського національного університету технологій та дизайну, зокрема, в межах науково-дослідних тем кафедри мистецтва та дизайну костюма «Н/н 44/21 Дослідження тектонічної структури та художньо-композиційних характеристик костюма в розробці перспективних колекцій одягу» (2020 – 2024 рр.), «Н/н 46/22 Теоретичні основи дизайну одягу на основі тектонічного підходу» (2022 – 2023 рр.), а також у межах ініціативної науково-дослідної теми КНУТД «0121U113712 Вдосконалення тектоніки побудови форми сучасного одягу на основі дослідження соціальних та культурологічних факторів впливу» (2022 – 2024 рр.).

Метою дослідження є виконання комплексного мистецтвознавчого аналізу сучасних дизайнерських підходів та засобів декорування колекцій чоловічого одягу в українському та світовому контекстах.

Об'єкт дослідження – авторські колекції чоловічого одягу ХХ – початку ХХІ століття.

Предмет дослідження – сучасні дизайнерські підходи, засоби декоративного оздоблення в авторських колекціях чоловічого одягу.

Хронологічні та географічні межі дослідження охоплюють ХХ – початок ХХІ століття, окремі аспекти дослідження торкаються різних періодів історії чоловічого костюма і моди.

Достовірність основних положень роботи. Достовірність наукових результатів і основних положень роботи забезпечено використанням комплексної методики дослідження, що базується на системному підході з використанням комплексу загальнонаукових методів дослідження і спеціальних методів мистецтвознавчого аналізу: емпіричні методи (обстеження, вивчення та узагальнення, ретроспективний аналіз), теоретичні методи (порівняння,

аналогія, абстрагування, узагальнення), ретроспективний літературно-аналітичний огляд, термінологічний аналіз, історико-хронологічний та історико-порівняльний методи, а також методи історико-типологічного, образно-стилістичного й художньо-композиційного аналізу.

Цілісність та логічність викладу матеріалу, вирішення поставлених завдань забезпечуються належним структуруванням матеріалу, а також широким масивом джерельної бази. Дослідження базується на ґрунтовному теоретичному та практичному аналізі, включаючи роботи вітчизняних і зарубіжних авторів у галузі моди та дизайну.

Наукова новизна результатів полягає у виявленні складових процесу формування сучасних авторських колекцій чоловічого одягу, що поєднує адресне проектування, дизайнерські підходи, художньо-стилістичні аспекти та засоби декорування; в узагальненні закономірностей еволюції декоративного оздоблення чоловічого одягу в історичній ретроспективі; в обґрунтуванні еkleктизму як системної дизайнерської стратегії в сучасних колекціях чоловічого одягу; в систематизації дизайнерських підходів у сучасних авторських колекціях чоловічого одягу та визначенні їхньої ролі у формуванні ідентичності брендів; у виявленні типології споживачів чоловічого одягу та дослідженні їхнього впливу на формування дизайнерських рішень, стилістику колекцій і стратегії брендів у сучасній модній індустрії; у визначенні принципів формування асортименту чоловічих колекцій як багаторівневого процесу, що інтегрує креативну концепцію, дизайнерські підходи, асортиментну політику і потреби цільових груп споживачів.

Теоретичне значення роботи полягає у розширенні наукового розуміння дизайнерського підходу як системоутворювального чинника формування концепції авторської колекції одягу. Робота розкриває принципи поєднання адресного проектування, сучасних підходів, авторських концепцій та засобів декорування в моделях чоловічого одягу, що забезпечують індивідуальність, впізнаваність та концептуальну завершеність сучасних авторських колекцій.

Практичне значення отриманих результатів роботи визначається можливістю їх використання у процесі створення сучасних авторських колекцій чоловічого одягу, де виявлені дизайнерські підходи, принципи адресного проектування та сучасні методи формування асортименту колекцій можуть бути застосовані як інструменти формування цілісної художньо концептуальної системи одягу.

Впровадження результатів дисертації. Результати роботи впроваджено у виробничий процес швейного виробництва «Factory Kass» (м. Київ) (додаток Д) та у практичну дизайнерську діяльність при розробці авторських колекцій бренду «KASS».

Оцінка наукових публікацій. За результатами досліджень опубліковано 14 праць, у тому числі 4 статті у фахових виданнях України, 1 розділ монографії, 1 свідоцтво на промисловий зразок, 8 доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, з яких 3 – за кордоном. У публікаціях змістовно висвітлено ключові аспекти дисертації.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення. Дослідження є завершеним та виконано відповідно до встановлених правил та вимог щодо оформлення. Дисертація написана українською мовою; текст відповідає науковому стилю викладення змісту, містить необхідну аргументацію.

Структура і обсяг роботи. Основна частина дисертації складається зі вступу, трьох розділів та висновків і становить 169 сторінок. Список використаних джерел містить 323 позиції. Додатки подано на 185 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 373 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність роботи, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації та впровадження результатів роботи; показано особистий внесок здобувача і наведено структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі автором проведено аналіз стану наукової розробленості теми, охарактеризовано джерельну базу та методи дослідження. Проаналізовано праці зарубіжних та українських вчених, які присвячували увагу історичним аспектам розвитку чоловічого костюма і моди загалом, а також проектним практикам у дизайні чоловічого одягу. На основі аналізу наведених джерел дисертант зазначає, що сучасні дизайнерські підходи до формування авторських колекцій одягу ґрунтуються на поєднанні традиційних та інноваційних методів проектування, використанні новітніх технологій декорування, актуальних матеріалів і трендів. Слід погодитися з автором, що особливу роль відіграє декоративне оздоблення, яке слугує ключовим засобом формування художнього образу та посилення індивідуальності колекції (стор. 45, дис.).

Джерела дослідження класифіковано на п'ять груп: фундаментальні наукові праці з історії чоловічого костюма, споживчої поведінки та сегментації; наукові праці, що досліджують еволюцію декоративного оздоблення чоловічого одягу, класифікацію видів декору, а також інноваційні технології в текстильній промисловості; європейські та українські fashion-видання, інтернет-платформи, офіційні веб-сайти відомих дизайнерських брендів; ілюстровані книги з історії костюма, музейні експозиції чоловічого одягу провідних музеїв світу; колекції чоловічого одягу сучасних світових та українських дизайнерів.

У другому розділі висвітлено еволюцію та сучасні тенденції у засобах декорування чоловічого одягу. Аналізуючи розвиток чоловічої моди від XV ст. до сучасності, автор вибірково зосередив увагу саме на тих зразках чоловічого вбрання, які виявилися найзначнішими у формуванні основних історичних стилів костюма. У полі особливої уваги автора – декоративне оздоблення, яке, за його висновком, відіграло не лише декоративну, а й соціальну, функціональну та символічну роль, відображаючи приналежність до певного класу, ідеали епохи та індивідуальність споживача (стор. 99, дис.). Дослідник структурує еволюцію розвитку декору чоловічого костюма на п'ять часових

етапів: XV – XVII ст.; XVIII ст.; XIX ст.; XX ст.; XXI століття.

Після аналізу історичної спадщини чоловічого костюма ракурс дослідження переміщується на сучасні зразки у колекціях одягу. Автор наводить влучні характеристики, детально представляє різні елементи декору в колекціях брендів Kenzo, Dior Men, Louis Vuitton, Dolce & Gabbana, Frolov, Andreas Moskin, Khrystyna Rachytska, Gasanova та ін., які виконують роль не лише естетичних прикрас, а й є ключовим інструментом формування стилістичної концепції колекції, ідентичності бренду та емоційного сприйняття самого одягу.

Серед дизайнерських стильових напрямів у чоловічому одязі XXI ст. Б. В. Касс справедливо виокремлює еkleктику з притаманними їй поєднаннями різних стилів, історичних референсів, матеріалів і фактур. Суто дизайнерським спостереженням автора є те, що через оздоблення дизайнери отримали можливість інтегрувати різноманітні художні та стильові елементи у межах одного виробу, формуючи нові образні рішення за допомогою змішування матеріалів, орнаментальних мотивів та фактур від етнічних деталей до урбаністичних та субкультурних нашарувань. Розглянуто такі декоративні техніки, як аплікація, нашивні елементи, машинна та ручна вишивка, оздоблення бахромою, мереживом або бісером, що уможливило формування багатопланових композицій, характерних для еkleктичної стилістики.

У третьому розділі викладено сучасні підходи до формування авторських колекцій чоловічого одягу. Слід відзначити двобічний ракурс дослідження автора при виконанні даного етапу роботи: з одного боку – вивчення попиту та особливостей споживачів чоловічого одягу, адже недостатнє розуміння цільової аудиторії та її мотивів може призвести до невідповідності розробленого одягу уподобанням та вимогам споживачів. З іншого боку – сучасні підходи дизайнерів до створення авторських колекцій чоловічого одягу із застосуванням декоративних елементів. Розроблено типологію споживачів за моделлю дифузії інновацій, яка дозволяє прогнозувати

поширення трендів та визначати цільові сегменти для впровадження дизайнерських рішень.

Систематизовано основні групи підходів, кожен із яких формує власну модель художньої виразності та ідентичності бренду модного одягу, серед яких: модернізована класика (переосмислення традиційних канонів чоловічого костюма); епатаж (проявляється через візуальну провокацію, театралізацію та перформативність); деконструктивний підхід (переосмислення традиційних форм і конструкцій одягу).

Також автором виявлено принципи формування асортименту колекцій чоловічого одягу. Зокрема, на його думку, у колекціях українських дизайнерів простежується логічне розподілення поясних, плечових та білизняних виробів, що дозволяє формувати багатошарові, функціональні та естетично завершені образи.

Висновки до розділів та загальні висновки логічно відображають етапи та результати проведення дослідження, констатують виконання завдань та дають підстави для підтвердження наявності наукової новизни дисертаційної роботи.

До основних здобутків роботи слід віднести системний підхід автора щодо побудови концепції дослідження у єдності науково-методологічного підґрунтя, практичної складової роботи та розуміння попиту і вимог споживацької аудиторії.

Слід також відзначити ґрунтовну аналітичну роботу щодо виявлення: характерних тенденцій розвитку оздоблення в чоловічому одязі ХХ - ХХІ ст. за десятиліттями, подану у Таблиці А. 1 (додаток А.), характеристик видів декорування в чоловічому одязі (Таблиця А.2, додаток А), критеріїв сегментації споживачів модного одягу (Таблиця Б.1, додаток Б), даних щодо асортименту колекцій провідних українських брендів (Таблиці Б.6 – Б.15, додаток Б), а також застосування у дослідженні зразків чоловічого одягу та дослідження споживацького попиту бренду KASS.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації.

Попри загальну високу оцінку роботи, доцільно висловити такі зауваження та побажання:

1. На початку п. 1.1 «Аналіз стану наукової розробленості теми дослідження» автор пише: «Аналіз стану наукової розробленості проблеми дозволяє зробити висновок, що попри значну кількість наукових досліджень у сфері моди, авторські підходи у створенні сучасних дизайнерських колекцій чоловічого одягу залишаються недостатньо вивченими...». Даний висновок слід було би розмістити наприкінці поданого аналізу.

2. У роботі кілька разів наведено категорію «імідж», зокрема, на стор. 106 подано характеристику споживацької групи «модники» – споживачі, які йдуть в ногу з трендами, вони орієнтовані на власний стиль та імідж. Було б доцільно приділити увагу аналізу образів конкретних персоналій, які в основі індивідуального іміджу мають одяг з характерними унікальними декоративними елементами.

3. Серед засобів декорування автор неодноразово називає вишивку. Слід було б залучити кілька прикладів чоловічого вбрання українських дизайнерів з вишивкою на основі народних українських мотивів.

Висловлені зауваження і побажання не знижують наукової і практичної цінності роботи, мають рекомендаційний характер і вказують на подальші перспективи дослідження обраної теми.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Касса Богдана Вікторовича «Дизайн авторських колекцій чоловічого одягу: сучасні підходи та засоби декорування» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9. Робота є самостійною науковою працею, виконана з дотриманням академічної

добročесності. Сформульовані в роботі наукові положення і отримані теоретичні та практичні результати є актуальними, відзначаються структурною послідовністю змісту та форми, підтверджують особистий внесок здобувача.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Касса Богдана Вікторовича «Дизайн авторських колекцій чоловічого одягу: сучасні підходи та засоби декорування» виконана на достатньо високому рівні, що свідчить про досягнення поставлених наукових задач з застосуванням відповідних наукових методів, отримання нових наукових результатів щодо дизайну одягу. Дисертація має перспективи подальшого розвитку з точки зору теорії і практики дизайну.

Таким чином, можна стверджувати, що дисертаційна робота Касса Богдана Вікторовича «Дизайн авторських колекцій чоловічого одягу: сучасні підходи та засоби декорування», представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 – Дизайн, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її автор Касс Богдан Вікторович заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 – Дизайн.

Рецензент:

доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри мистецтва і дизайну
костюма Київського національного
університету технологій та дизайну

Наталія ЧУПРИНА

Підпис *Н. Чуприна*
свідчую
Зав. КАНЦ *Н. Чуприна*